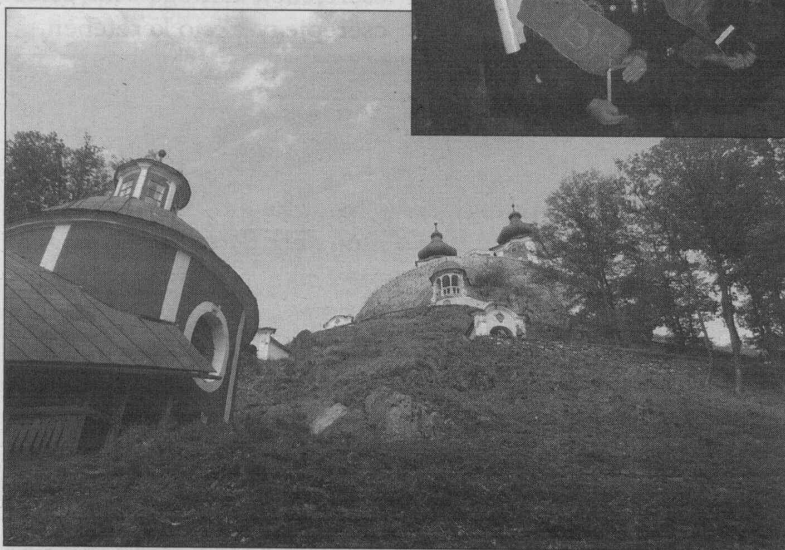

A környék egykoron arany- és ezüstműveiről volt híres

Selmecbánya, szlovákul Banská Stiavnica 1935-ben újjáélesztette a Szalamander-felvonulást, amely némi kihasználás után 1949-től rendszeressé vált. Szeptemberben, a Bányászok és Kohászok Napjához legközelebb eső hétvégén minden esztendőben megrendezik a Szalamander Kulturális Fesztivált. Évről

évre mind nagyobb érdeklődés övezi a várva várt eseményt. Az egykori Alma Mater utódintézményeiben végző hallgatók és jelenlegi diákok népes táborra keresi fel a műemlékekben gazdag, kedves kis városkát. Az idei ünnepség szeptember 7-én vette kezdetét. A dunaújvárosiak vasműs és főiskolai delegációja most sem hiányzott a seregszemléről.

Selmecbánya Besztercebányától és Zólyomtól délnyugatra, a Selmeci-hegységben, egy völgykatlanban található. A festői szépségű település utcái teraszosan épültek ki. A város a középkorban a Magyar Királyság egyik legjelentősebb bányavárosának számított. IV. Béla 1238-ban szabad királyi városi rangra emelte, s a tatárjárás után bajor és szász bányászokat telepített be, akiknek jogkönyvét is megerősítette. A középkorban Magyarország legfon-

tosabb ezüst- és aranybányái voltak itt és a környéken. A bányászat a polgárság kezében volt, e jogokat a kincstár csak később szerezte meg. A várost 1443-ban szörnyű földrengés pusztította. Virágkorát a 15. századtól a 18. századig élte. A világon a bányászatban először, 1627-ben itt alkalmaztak puskaport. A világ első bányászati akadémiaját, amelynek elődje az 1735-ben létrehozott Felsőfokú Bányatisztképző Intézet — Mária Terézia 1763-ban Selmecbányán alapította. Magyarország harmadik legnagyobb városának számított 1782-ben — Pozsony és Debrecen után, az elővárosokkal együtt mintegy 40 ezer lakossal. A bányászati tevékenység a 19. század második felétől lehanyatlott, és a lakosság száma is csökkent. Selmecbánya történelmi belvárosát az UNESCO 1993. december 11-én a Világörökség részének nyilvánította.

A szokásos ünnepi forgatókönyv részét képezi, hogy a magyar műszaki értelmiség képviselői ellátogatnak az Óvárba, hogy megkoszorúzzák az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) támogatásával felújított 1848-as Honvéd szobrot. Ezúttal dr. Lengyel Károly, az OMBKE főtitkára mondott köszöntőt.

Csatlakozás a Szalamander-ünnephez

További biztos program pont ilyenkor a szalamander-menethez való csatlakozás. Van, aki direkt ezért utazik több száz kilométert, hogy részt vegyen rajta, s azt követően indul is haza. A dunaújvárosi főiskolások is a többnapos rendezvény első napján képviselik az Alma Mater egyik utódintézményét, amely valamikor a Miskolci Nehézipari Egyetem Kohó- és Fémipari Főiskolai Karaként működött.

A szalamander eredetileg a selmeci akadémia diákjainak ünnepélyes felvonulása volt, különleges alkalmakkor, költözéskor, temetéskor, a végzős diákok búcsúztatásakor. Mára a menet két fő részre tagolódik. Először vonulnak a bányász-, kohász-,

erdésszakma képviselői, az oktatási intézmények hallgatóiból álló küldöttség, s őket követi egy újabb menet, a város hétközi és ünnepnapjait megjelenítve a legkülönbözőbb foglalkozások jelmezes felvonultatásával, esetenként bizzar és mulatságos vegyítésben, a fesztiválközönség legnagyobb szórakozására. A menet elején viszik az egyesület szakosztályainak, szervezeteinek zászlait, s a mögöttük hömpölygő díszegyenruhás tömeg bányász-, erdész-, kohász- és diáknóták éneklése közben vonul, az érdeklődők tapsal és ovációval fejezik ki elismerésüket a több száz éves hagyomány éltetői előtt. A szakok himnuszai a Városháza előtt csendülnek fel.

A fesztivál második napján jutottunk el a Bányászati Akadémia palotáihoz, amelyek egyikében ilyenkor ásványkiállítás és -börze kap helyet. Az épületeket az arborétum veszi körül, amelyben nem ritkák a több száz éves fák.

Utunk folytatásaként látogattunk el a várostól 2 kilométerre található, 1974-ben létesített, Szlovákia legnagyobb Szabadtéri Bányászati Múzeumába. A kiállítás földalatti és külszíni részből áll.

A Kálvária 22 kápolnája

A város felé közeledő számára messziről feltűnik egy rózsaszínű templom két tornya, amely a Kálvária-hegy tetején látható. A bányalátogatás után végigjártuk a stációkat, és belecsöppentünk az ott folyó hitéletbe.

Kálváriákat a középkorban Európa-szerte építettek, Jézus szenvedéseit felelevenítendő. A Selmecbányán található kálváriát a jezsuiták a Kálvária-hegy város felé néző oldalára építették. Három templom és sok apró kápolna alkotja. A felső templomot német, a középsőt magyar, az alsót tót templomnak is hívták, mert búcsú alkalmával ilyen nyelven miséztek benne.

(Folytatás a 8. oldalon.)

A környék egykoron arany- és ezüst-bányáiról volt híres

(Folytatás az 5. oldalról.)

Mikszáth Kálmán: Az aranykisasszony —
elbeszélés, részlet

„Uraim, ha a pokolban egyszer az a gondolatjuk támadna az ördögöknek, hogy várost építsenek, az bizonyosan olyan lenne, mint Selmecebánya. Bocsás-sa meg az ottani érdemes magisztrátus ezt a becsmér-lést, nem akar lenni sem sértés, sem gúny, különösen az élőkre vonatkozólag, kik bizonyára nem tehetnek róla, hogy az őseik olyan bolondos helyre építkeztek. Nyájas olvasó, ki még nem jártál e görbe országban, képzelj magadnak hárome-zer hegycsúcsot, ugyanennyi völgykatlant, egy tucat sziklát, mely sűrűn be van építve mindenféle alakzatú házzal, melyeknek első része sokszor háromemeletes, míg ellenben a háta szerényen odalapul a hegyhez.”

nük. A szóbeszéd szerint azért épült a tótok temploma a hegy alján, mert ők voltak a leglustábbak. A selmeci kálvária nem csupán szép fekvése miatt híres, hanem azért is, mert a klasszikus tizenkét stáció helyett csak hat mutatja Krisztus szenvedéseit, a másik hat Mária szenvedéseit foglalja össze. A Felvidék legismertebb búcsújáró helye.

A korábbi évek gyakorlatához híven hazafelé jövet ezúttal a zólyomi várkastélyt vettük célba, amelyet az 1370-es, 1380-as években építettek, mint Anjou Lajos magyar király alkalmi székhelyét. A műemlékvédett épületet az 1950-es, '60-as években újíttották fel, ma a Szlovák Nemzeti Képtár gyűjteményei láthatók benne. A vár bejáratánál a zólyomi születésű Balassi Bálint emléktábláját láthatjuk.

Szente Tünde